Rok IX | Wilno, dnia 25 listopada 1935 r. | Nr. 22

Wiadomości Archidiecezjalne
WILEŃSKIE

PRENUMERATA:
Rocznie . . 12 zł.
Półrocznie . 6 zł.
Nr. pojed. . 50 gr.

Dwutygodnik Kapłański
Adres Redakcji i Administracji:
Kurja Metrop., Wilno, M. Magdaleny 4
Konto P. K. O. Nr. 80.833.

OGŁOSZENIA
Cała strona 40 zł.
1/2 strony . 20 zł.
1/4 strony . 10 zł.
1/8 strony . 5 zł.

Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. *Joan. 20. 21.*

DZIAŁ URZĘDOWY

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO

Nowe rozgraniczenie parafij Nowe-Troki i Rykonty.

ROMUALDUS JAŁBRZYKOWSKI
Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia
ARCHIEPISCOPUS - METROPOLITA VILNENSIS
S. Th. M.

In perpetuam rei memoriam.

Incolae loci Stara-Buda precantes Nos advenerunt, ut propter nimiam distantiam a propria ecclesia paroeciali in Nowe Troki propiori ecclesiae paroeciali in Rykonty adscribi valerent.

Facta super statu rerum diligenti inquisitione, auditis quorum interest, Nos, ad quos spectat, ne Christifideles gregis Nobis concrediti in porceptione Sacramentorum et in adimplendis aliis religiosis officiis suis aliquod detrimentum patiantur, auctoritate Nostra ordinaria ad normam can. 1427 dictum locum Stara-Buda ab ecclesia paroeciali in Nowe Troki seiunctum et paroeciae Rykonty adscriptum esse declaramus et statuimus.

Datum Vilnae, d. 9. m. Novembris 1935 ann. N. P-950/35.

J. Ostreyko
Pro Curiae Cancellario.

(L. S.)

† R. JAŁBRZYKOWSKI
Archiepiscopus - Metropolita.

W sprawie zaświadczeń o pochodzeniu i stopniu pokrewieństwa w sprawach spadkowych.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dnia 23. XI. 1935 r. Nr. R-616/35.

Do PP. WW. XX. Proboszczów Archidiecezji Wileńskiej.

Kurja niniejszem wyjaśnia, że XX. Proboszczowie nie mają prawa wydawać żadnych zaświadczeń pochodzenia i stopnia pokrewieństwa w sprawach spadkowych, ustalenie bowiem tych okoliczności należy do władz sądowych. — Do zakresu działalności XX. Proboszczów należy tylko wydanie zainteresowanym osobom potrzebnych dla nich odpisów metrycznych.

Ks. J. Ostreyko
w/z. Kancl. Kurji.

Wezwanie edyktalne.

SĄD ARCYBISKUPI I METROPOLITALNY WILEŃSKI
Wilno, dnia 14 listopada 1935 r. Nr. S/3360.

Sąd Arcybiskupi i Metropolitalny Wileński niniejszem wzywa Leona Markowskiego, z pobytu niewiadomego, aby w terminie do dnia 1 grudnia 1935 roku stawił się wobec tegoż Sądu w Wilnie, przy ul. Magdaleny 4, w charakterze pozwanego dla złożenia zeznań w sprawie separacji z żoną, Kazimierą z domu Malinowską, Markowską.

Sąd uprzedza pozwanego, że w razie niestawienia się jego w przepisanym przez niniejsze wezwanie terminie, sprawa będzie rozpatrywana pod jego nieobecność.

Sąd Arcybiskupi i Metropolitalny Wileński poleca PWielebnym Księżom Proboszczom, aby niniejsze wezwanie edyktalne odczytali w najbliższą niedzielę w kościele z ambony i, o ile w/w. L. Markowski przebywa na terenie ich parafji, powiadomili o miejscu jego pobytu Sąd.

Oficjał *Ks. L. Chalecki.*
Notarjusz *Ks. St. Czyżewski.*

Wezwanie edyktalne.

SĄD ARCYBISKUPI I METROPOLITALNY WILEŃSKI
Wilno, dnia 18 listopada 1935 r. Nr. S/3396.

Sąd Arcybiskupi i Metropolitalny Wileński niniejszem wzywa Józefa Piciukonisa, z pobytu niewiadomego, aby w terminie do dnia 9 grudnia 1935 roku stawił się wobec tegoż Sądu w Wilnie, przy ul. Magdaleny 4, w charakterze pozwanego

w sprawie o nieważność małżeństwa Walukówna-Piciukonis. Sąd uprzedza pozwanego, że w razie niestawienia się jego w przepisanym przez niniejsze wezwanie terminie, sprawa będzie prowadzona pod jego nieobecność.

Jednocześnie Sąd poleca PWielebnym Księżom Proboszczom, aby niniejsze wezwanie edyktalne odczytali w dwie następujące po sobie niedziele z ambony i, o ile w/w Józef Piciukonis zamieszkuje na terenie ich parafji, o dokładnym jego adresie powiadomili Sąd.

Wiceoficjał *Ks. L. Żebrowski.*

Notarjusz *Ks. St. Czyżewski.*

Wezwanie edyktalne.

SĄD ARCYBISKUPI I METROPOLITALNY WILEŃSKI

Wilno, dnia 22. XI. 1935 r. Nr. S/3456.

Sąd Arcybiskupi i Metropolitalny Wileński wzywa niniejszem Kazimierza Niedźwiedzkiego, syna Michała i Julji, z pobytu niewiadomego, aby stawił się wobec tutejszego Sądu w Wilnie, ul. Marji Magdaleny 4, w terminie do dnia 9 grudnia r. b. w sprawie unieważnienia małżeństwa Zofji z Markowskich Niedźwiedzkiej z Edwardem Byczkowskim.

Sąd uprzedza wezwanego, że wrazie niestawienia się jego, w przepisanym przez niniejsze wezwanie terminie, sprawa będzie rozpoznawana pod jego nieobecność.

Jednocześnie Sąd uprasza Wielebnych Księży Proboszczów, aby niniejsze wezwanie edyktalne odczytali w najbliższą niedzielę z ambony i, o ile w/w Kazimierz Niedźwiedzki znajduje się na terenie ich parafji, powiadomili o jego dokładnym adresie Sąd.

X. St. Czyżewski
Notarjusz.

X. L. Chalecki
Oficjał.

Wezwanie edyktalne.

SĄD ARCYBISKUPI I METROPOLITALNY WILEŃSKI

Wilno, dnia 22. XI. 1935 r. Nr. S/3457.

Sąd Arcybiskupi i Metropolitalny Wileński niniejszem wzywa Eufemję z Ciwunczyków Jezierską, z pobytu niewiadomą, aby w terminie do dnia 9 grudnia r. b. stawiła się wobec tegoż Sądu w Wilnie, przy ul. Marji Magdaleny 4, dla złożenia zeznań w spawie unieważnienia jej małżeństwa z Janem Jezierskim.

Sąd uprzedza wezwaną, iż w razie niestawienia się jej w terminie, oznaczonym w niniejszem wezwaniu, sprawa będzie rozpoznawana pod jej nieobecność.

Jednocześnie Sąd uprasza PWielebnych Ks. Proboszczów, aby niniejsze wezwanie edyktalne odczytali w najbliższą niedzielę z ambony i, o ile w/w Eufemja z Ciwuńczyków Jezierska zamieszkuje na terenie ich parafji, powiadomili o dokładnym jej adresie Sąd.

X. St. Czyżewski
Notarjusz

X. L. Chalecki
Oficjał

RUCH PERSONALNY.

Na mocy zarządzenia J. E. Ks. Arcybiskupa-Metropolity w składzie osobistym Duchow. zaszły nast. zmiana:

Ks. Piotr Wojno-Orański, wik. w Krypnie, na wik. w Dobrzyniewie, 15. XI. 1935. Nr. O-886/35.

Ks. J. Ostreyko
w/z Kancl. Kurji.

ZARZĄDZENIA PRAWNO-PAŃSTWOWE.

OKÓLNIK NR. 42/35 MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 31 lipca 1935 roku. Nr. Zn. 3c/12-5

w sprawie instrukcji do rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1933 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu.

(Dz. Urz. M. O. S. z d. 15. VIII. 1935 r. Nr. 14).

Do Panów Wojewodów i Pana Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

W związku z ustawą z dnia 17 marca 1932 roku o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 359) i rozporządzeniem Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1933 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu, wydanem w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 13, poz. 103) zarządza się, co następuje:

1. Powołane w instrukcji niniejszej bez bliższego określenia artykuły oznaczają artykuły wymienionej wyżej ustawy, paragrafy zaś — paragrafy wymienionego wyżej rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu. Poszczególne punkty niniejszej instrukcji będą powoływane w skróceniu, jako „pkt.“.

2. Przez szkodliwy wpływ, który mogą wywierać zwłoki ludzkie na otoczenie (art. 1 ust. 5), należy rozumieć w szczególności przenoszenie zarazków chorobotwórczych na osoby żyjące, zatruwanie powietrza produktami rozkładu, jako też ujemny wpływ psychiczny, powodowany przez obecność zwłok pomiędzy osobami żyjącemi.

3. Za wyraźne oznaki rozkładu (§ 3 ust. 2) uważać należy: wybitny zapach gnicia, wyraźne zielone zabarwienie powłok brzusznych, nagromadzenie gazów w tkance podskórnej, wydzielanie się cieczy gnilnej z otworów nosowych i jamy ustnej.

4. Za objawy daleko posuniętego rozkładu (§ 4) uważać należy dalszy rozwój objawów, wymienionych w pkt. 3, a także jeżeli z zamkniętej trumny wydobywają się gazy lub ciecz gnilna.

Trumna ze zwłokami w zasadzie nie może pozostawać w domu przedpogrzebowym dłużej, niż 3 miesiące, a w kostnicy — nie dłużej niż 1 miesiąc.

5. W każdym przypadku utrwalania zwłok (§§ 5, 39) lekarz, dokonywający tego zabiegu, powinien zażądać karty zgonu i na obu jej odcinkach na odwrocie odnotować datę wykonania zabiegu, podać metodę zastosowaną i środki użyte do utrwalenia, oraz umieścić swój podpis i pieczątkę.

6. Celem zabezpieczenia zwłok przed dostępem zwierząt i owadów (§ 6 ust. 1) należy je umieścić w pomieszczeniu zamykanem. Należy również dopilnować, by zwłoki były nakryte płótnem, pożądane jest skropienie zwłok i nakrycia płynem, którego owady unikają (np. rozczynem formaliny, naftą i t. p.).

7. Dla uniknięcia szkodliwych wpływów, wymienionych w pkt. 2-im, za najwłaściwsze postępowanie ze zwłokami uważać należy przeniesienie ich w zamkniętej trumnie z mieszkania wprost na cmentarz celem pochowania ich lub złożenia w domu przedpogrzebowym albo kostnicy, skracając czas umieszczenia ich w kościele lub kaplicy poza cmentarzem do minimum (§ 6 ust. 2).

8. Wojewódzka władza administracji ogólnej może w drodze wyjątku udzielić zezwolenia (§ 7) na przewóz lub ekshumację zwłok osoby, zmarłej na jedną z chorób zakaźnych, wymienionych w § 7 ust. 1, przed upływem 2-ch lat od chwili zgonu, jedynie podczas chłodnej pory roku (§ 37) i jeżeli istnieje pewność, że wszystkie niezbędne środki ostrożności będą dokładnie zastosowane.

9. Za choroby zakaźne, podlegające obowiązkowemu zgłoszeniu (§ 8), uważa się te, które uznane zostały za takie na mocy szczególnych postanowień ustaw o zwalczaniu chorób zakaźnych.

10. W pomieszczeniu, w którem leżą zwłoki osoby, zmarłej na chorobę zakaźną, dopuszczalny jest tylko czasowy pobyt osób z najbliższego otoczenia oraz tych, których pobyt jest tam niezbędny z tytułu ich zawodu. Pobyt innych osób w tych warunkach jest wzbroniony (§ 8 p. 1).

11. Za odpowiednie środki odkażające (§ 8 p. 3, 5 i 6) uważać należy rozczyny 1‰ sublimatu, 2% karbolu, 2% formaliny, lub 20% mleka wapiennego.

12. Za substancję płynochłonną (§ 8 p. 4) uważa się trociny, torf, lub suchy mech, ewentualnie z dodaniem wapna sproszkowanego.

13. Przy dostarczaniu zwłok dla zakładów uniwersyteckich (§ § 9 i 13) stosować należy następujący podział całego obszaru Państwa pomiędzy poszczególne uniwersytety:

a) Uniwersytet im. Marszałka Piłsudskiego w Warszawie — m. st. Warszawa, woj. warszawskie, łódzkie, lubelskie i białostockie;

b) Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie — woj. wileńskie, nowogródzkie i poleskie;

c) Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie — woj. lwowskie, stanisławowskie, tarnopolskie i wołyńskie;

d) Uniwersytet Jagielloński w Krakowie — woj. krakowskie, śląskie i kieleckie;

e) Uniwersytet Poznański — woj. poznańskie i pomorskie.

Przydzielenie poszczególnemu uniwersytetowi zwłok z terenów, przyznanych innemu uniwersytetowi, może nastąpić na podstawie porozumienia zainteresowanych uniwersytetów. Porozumienie takie należy podać do wiadomości powiatowej władzy administracji ogólnej danego terenu.

14. Zakłady uniwersyteckie, pragnące sprowadzać zwłoki do celów naukowych, powinny uprzednio porozumieć się z zarządem instytucji, mającej dostar-

czać zwłoki (szpitala, prosektorjum, więzienia, domu starców i t. d.). Porozumienie to musi odpowiadać przepisom obowiązującym (przewozowym, sądowym, więziennym i t. p.) i powinno być na piśmie podane do wiadomości powiatowej władzy administracji ogólnej miejsca wysyłki i miejsca odbioru.

Koszty, związane z przechowaniem i przewozem zwłok, przeznaczonych dla zakładów naukowych, ponoszą te zakłady.

15. Jeżeli od chwili zgonu do chwili przesłania zwłok do zakładu uniwersyteckiego ma upłynąć dłuższy okres czasu, to zwłoki należy przechowywać w płynie konserwującym lub zamrozić. Po wystąpieniu oznak daleko posuniętego rozkładu należy zwłoki takie pochować.

16. Nie wolno dostarczać dla celów naukowych zwłok osób, zmarłych na choroby zakaźne, wymienione w § 7, jako też zwłok z terenów, objętych epidemją jednej z tych chorób, oraz zwłok ze znacznemi obrzękami ogólnemi, lub będących w stanie posuniętego rozkładu. Również nie wolno bez zezwolenia właściwej władzy sądowej dostarczać zakładom uniwersyteckim zwłok, co do których zachodzi podejrzenie śmierci gwałtownej.

17. Niezbędna konieczność otwarcia zamkniętej już trumny (§ 10 ust. 1) zachodzi z reguły w przypadkach sądowo-karnych i podejrzanych o chorobę zakaźną.

18. Celem uzyskania dokładnej szczelności i nieprzepuszczalności (§ 10 ust. 2) w trumnie drewnianej wszystkie spojenia powinny być zalane smołą lub innem odpowiedniem szczeliwem, a w trumnie metalowej — dokładnie zalutowane. Wieko trumny powinno ściśle przylegać do części podstawowej.

19. Przewożenie i przenoszenie zwłok ulicami miast (§ 11 ust. 2) powinno się odbywać ulicami mniej ruchliwemi i w godzinach o najmniejszym ruchu, aby w ten sposób uniknąć możności zetknięcia się zwłok z większą liczbą osób, a także, żeby nie tamować niepotrzebnie ruchu ulicznego.

20. Żądanie udowodnienia prawa do pochowania zwłok (§ 12) jest niezbędne przedewszystkiem w tych przypadkach, kiedy zwłoki mają być dostarczone zakładowi uniwersyteckiemu do celów naukowych, a zgłaszają się osoby, których uprawnienia do pochowania zwłok są wątpliwe.

21. Każda gmina obowiązana jest zorganizować na swoim terenie stwierdzanie zgonu i jego przyczyny tak, by żadne zwłoki nie mogły być pochowane przed dokonaniem tych czynności (art. 3 ust. 6; § 14), i zawiadomić o tem powiatową władzę administracji ogólnej, która może zażądać poczynienia niezbędnych zmian.

22. Władze administracji ogólnej, jak również i samorządowe powinny dążyć do tego, żeby w jak największym odsetku wszystkich przypadków zgon i jego przyczyna były stwierdzane przez lekarza bądź leczącego, bądź urzędowego, bądź też umówionego, i tylko w braku lekarza w promieniu 4 klm. (§ 15) dopuszczalne jest stwierdzenie zgonu i jego przyczyny przez oglądacza zwłok.

23. Czynności stwierdzania zgonu i jego przyczyny przez lekarzy urzędowych, lekarzy umówionych i przez oglądaczy zwłok powinny być opłacane przez gminę miejsca zgonu (art. 3 ust. 2, § 14 ust. 2), która w tym celu obowiązana jest corocznie wstawić odpowiednie kredyty do swego budżetu.

24. W tych powiatach, w których zajdzie potrzeba wyszkolenia odpowiedniej liczby oglądaczy zwłok, powiatowa władza administracji ogólnej powinna urządzić kursy specjalne dla kandydatów na te stanowiska.

Specjalna instrukcja Ministra Opieki Społecznej określi sposób prowadzenia i program tych kursów.

25. Każda gmina obowiązana jest mieć zapas kart zgonu w liczbie, odpowiadającej co najmniej rocznemu zapotrzebowaniu, i dostarczać je bezpłatnie na żądanie lekarzowi, oglądaczowi zwłok, lub osobie, która zajmuje się pochowaniem zwłok.

26. Karty zgonu powinny być wypełniane dokładnie i czytelnie bądź pismem maszynowem, bądź ręcznem (atramentem, ołówkiem anilinowym).

27. Karty zgonu, nadesłane powiatowej władzy administracji ogólnej, winien lekarz powiatowy wciągać do księgi zgonów, którą należy prowadzić według załączonego wzoru (załącznik).

28. Jeżeli powiatowa władza administracji ogólnej (lekarz powiatowy) po otrzymaniu wypełnionej karty zgonu (§ 17 ust. 2) poweźmie wątpliwości co do treści poszczególnych rubryk, to obowiązana jest jak najszybciej zażądać wypełnienia zauważonych braków i sprostowania zauważonych błędów. Dotyczy to również zaklejonego odcinka karty zgonu, wypełnionej przez lekarza.

29. Karty zgonu, sprawdzone i sprostowane w myśl pkt. 28, powinna powiatowa władza administracji ogólnej (lekarz powiatowy) raz na miesiąc, w ciągu pierwszego tygodnia każdego miesiąca, przesłać bezpośrednio do Ministerstwa Opieki Społecznej (Wydział St.).

30. Zgodnie z postanowieniami § 19 w obrębie cmentarza niedopuszczalne jest stosowanie reklamy i urządzeń, wywołujących zbędny ruch i hałas, a przeto zakłócających spokój.

31. Przepisy § 20 ust. 2 p. 1 o odległości nie dotyczą przypadków, gdy zabudowania mieszkalne, studnie, źródła i srumienie powstały po otwarciu cmentarza. Mniejsza od przepisowej odległość w tych przypadkach nie może być podstawą do żądania zamknięcia cmentarza.

Odległość oblicza się od najbliższego punktu zewnętrznej granicy cmentarza, w linji powietrznej.

32. Na przewidziany wzrost ludności i możliwość większej śmiertelności z powodu epidemji (§ 22) należy zapewnić więcej od 10 do 20% terenu, zależnie od warunków miejscowych, według uznania władzy, zatwierdzającej plan cmentarza.

33. W grobie murowanym (§ 23) tylko dno może pozostać w postaci ziemi, poza tem boki i sklepienie stanowi mur. Katakumby kościelne mogą być umieszczane tylko w podziemiach.

34. Wyloty wentylacyjne poszczególnych nisz w katakumbach (§ 26), powinny być umieszczone pod samem sklepieniem i być połączone z przewodem wentylacyjnym, znajdującym się w tylnej lub bocznych ścianach i prowadzącym ponad górną krawędź katakumb cmentarnych, lub do górnej krawędzi muru.

35. Istnienie przywileju lub zwyczaju, o którym mowa w § 28 ust. 1, stwierdza powiatowa władza administracji ogólnej po zasięgnięciu opinji właściwej władzy wyznaniowej.

36. Należy unikać zakładania oddzielnych grobowców (§ 29) poza cmentarzami i kościołami, ponieważ: 1) stwarza się przez to objekty, wymagające specjalnego pietyzmu i opieki, a te często trwają tylko krótko, potem grobowiec staje się ruiną, a usunąć go jest bardzo trudno; 2) przy zmianie właściciela terenu, na którym stanął grobowiec, zachodzą poważne trudności, jak z takim

grobowcem postąpić; 3) objekty takie są zwykle przeszkodą przy prowadzeniu różnego rodzaju robót publicznych.

Dlatego też pozwolenie na założenie oddzielnego grobowca poza cmentarzem lub kościołem może być udzielone tylko w drodze wyjątku względem osób szczególnie zasłużonych dla Państwa lub społeczeństwa i tylko dla pojedyńczych osób.

Przepisy niniejszego ustępu nie dotyczą grobowców już istniejących.

37. Zwłoki w domu przedpogrzebowym lub kostnicy należy przechowywać (§ 30) w trumnach zamkniętych, ustawionych na wzniesieniach (marach, katafalkach), urządzonych tak, żeby można było je dokładnie oczyścić i odkazić.

Pomieszczenia, przeznaczone do wykonywania oględzin sądowo-lekarskich zwłok ludzkich, powinny być wyposażone co najmniej w stół odpowiedni do wykonania sekcji, w wodę zimną i ciepłą w dostatecznej ilości, w stolik, na którym można spisać protokół, i kilka krzeseł.

Jeżeli kostnica ma tylko jedno pomieszczenie, to powierzchnia jego nie może być mniejsza niż 20 $m.^2$ przy wysokości nie mniejszej niż 3 m.

38. Żaden cmentarz nie może być oddany do użytku lub rozszerzony, jeżeli nie ma odpowiedniego domu przedpogrzebowego lub kostnicy. Dla cmentarzy już istniejących w dniu wejścia w życie ustawy o chowaniu zmarłych i stwierdzaniu przyczyny zgonu powiatowe władze administracji ogólnej opracują, w porozumieniu z władzami samorządowemi i wyznaniowemi, program stopniowego wprowadzania domów przedpogrzebowych lub kostnic na swoim terenie, przedewszystkiem w większych miastach. Program ten, po zatwierdzeniu przez właściwego wojewodę, będzie stopniowo wykonywany tak, aby zgodnie z art. 5 ust. 3 do dnia 26 kwietnia 1937 r. na każdym cmentarzu był dom przedpogrzebowy lub kostnica.

39. Przy zatwierdzaniu opłat (art. 6 ust. 3) przewidzieć należy, że użycie pomieszczeń domu przedpogrzebowego lub kostnicy przez władze do wykonania oględzin sądowo-lekarskich lub policyjnych wolne jest od opłat.

40. Karty zgonu, na podstawie których dokonano pochowania zwłok, powinny być przechowywane przez zarząd cmentarza co najmniej w ciągu 10 lat.

41. W wykonywaniu obowiązków gminy, wynikających z art. 6 ust. 1, i uprawnień władz administracji ogólnej, przewidzianych w art. 7 ust. 2, wojewódzka władza administracji ogólnej powinna opracować plan zrealizowania sieci cmentarzy gminnych, któreby mogły obsłużyć ludność danego województwa. Byłyby one przeznaczone do chowania tych wszystkich zwłok i ich szczątków, bez różnicy wyznania, któreby zgłoszono do pochowania (art. 8 ust. 1). Przytem gminie pozostawia się możność założenia na terenie takiego cmentarza dzielnic, przeznaczonych do chowania zwłok osób poszczególnych wyznań.

Pracę nad organizowaniem cmentarzy gminnych rozpocząć należy od większych miast i tych mniejszych osiedli, w których najczęściej zdarzają się trudności z pochowaniem zmarłych pewnych wyznań z braku odpowiedniego cmentarza.

42. Za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych nie wolno żądać żadnych innych opłat poza określonemi w art. 6 ust. 3.

W razie stwierdzienia faktu pobierania dodatkowych opłat lub ofiar, władze administracji ogólnej powinny poczynić odpowiednie kroki w drodze nadzoru w stosunku do gmin, lub wystąpić z interwencją do właściwych władz wyznaniowych. Żądanie dodatkowych opłat lub ofiar ponad obowiązującą taksę, nie

może powodować odmowy pochowania. Żądanie takie, jeżeli od jego spełnienia uzależniono pochowanie, podlega karze w myśl postanowień art. 14.

43. Przy zatwierdzaniu opłat za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych w przypadkach określonych w art. 6 ust. 3, władza powinna kierować się tem, żeby umożliwić ludności chowanie zwłok niewielkim kosztem. Władze powinny przestrzegać, by dochód z opłat, pobieranych za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych, był obracany tylko na zakładanie, rozszerzanie i zamykanie cmentarzy, jako też na ich utrzymanie i zarządzanie niemi (art. 6 ust. 1). Celem sprawdzenia, czy zasady te są przestrzegane, należy co pewien czas dokonywać kontroli odpowiednich ksiąg, a w miarę potrzeby przeprowadzić także inne badania.

44. W wykonaniu przepisów art. 6 ust. 3 władze, sprawujące nadzór nad gminami w sprawach finansowych, zażądają w najbliższym czasie od zarządów gmin wykazu opłat, pobieranych za korzystanie z cmentarzy i urządzeń cmentarnych, celem ich zatwierdzenia.

W stosunku do cmentarzy, wymienionych w art. 6 ust. 2, wojewódzka władza administracji ogólnej powinna się zwracać do właściwych organów naczelnych związków religijnych, innych wyznaniowych osób prawnych i instytucyj wojskowych, do których cmentarze należą, o powiadamianie jej o wysokości wyżej wymienionych opłat oraz każdej ich zmianie.

Wykaz opłat, pobieranych na każdym cmentarzu, z uwzględnieniem różnych kategoryj miejsc do chowania według zatwierdzonego planu, powinien być podany do publicznej wiadomości przez wywieszenie w biurze zarządu cmentarza i we właściwych kancelarjach parafjalnych.

Wszelkie zamierzone zmiany w wysokości pobieranych opłat w wykazie już zatwierdzonym powinny być przed ich wprowadzeniem zatwierdzone przez właściwą władzę.

45. Wnioski o odstąpienie gruntów państwowych na cele cmentarne (art. 6 ust. 4 w brzmieniu zmienionem art. 102 pkt. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w niektórych działach administracji państwowej (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 976) należy składać do tego Ministra, pod którego zarządem znajdują się te grunty.

46. W wypadku zamknięcia cmentarza wojewódzka władza administracji ogólnej powinna ustalić, które groby, pomniki lub inne objekty, położone na cmentarzu, mają charakter pamiątki historycznej lub artystycznej (§ 34) i zażądać w stosunku do nich szczególnej opieki, jako też specjalnego postępowania.

47. Postanowienia § 36 mają zastosowanie do wszystkich grobów, powstałych po wejściu w życie ustawy, i do tych grobów dawnych, co do których niema odmiennych zastrzeżeń.

Każdy właściciel grobu, przy nabywaniu miejsca na pochowanie, lub przy przelewie prawa własności, powinien być powiadomiony przez zarząd cmentarza o treści powołanego wyżej paragrafu.

Termin lat 20 liczy się od chwili ostatniego pochowania.

Zgłaszane na piśmie zastrzeżenia przeciwko ponownemu użyciu grobu (§ 36) powinny być przechowywane w aktach zarządu cmentarza.

48. Pozwolenia na przewóz zwłok podczas ciepłej pory roku (§ 37) może władza udzielić w drodze wyjątku w tych przypadkach, kiedy:

1) temperatura jest naogół niska,

2) rozkład zwłok nie jest posunięty zbyt daleko,

3) istnieje pewność, że wszystkie niezbędne środki ostrożności będą zastosowane w sposób należyty.

49. Specjalne środki ostrożności (§ 39 ust. 2) powinna władza zarządzić w szczególności przy przewozie zwłok na dalszą odległość, podczas upałów, zwłaszcza zaś przy transporcie do ciepłych krajów.

50. Opieczętowanie przeznaczonej do przewozu trumny ze zwłokami lub skrzynki z popiołami powinno być wykonane w ten sposób, żeby pieczęć lakowa była nałożona na opakowanie drewniane, łącząc końce sznurka, otaczającego to opakowanie.

Po przybyciu zwłok na miejsce przeznaczenia, zarząd cmentarza sprawdza całość opakowania i pieczęci i, w razie potrzeby, zezwala na wyjęcie trumny i pochowanie jej bez skrzyni, która powinna być wówczas zniszczona.

51. Przepisy § 40 ust. 2 należy rozumieć w ten sposób, że cmentarze katolickie nie są obowiązane do chowania popiołów, pochodzących ze spalenia zwłok.

52. Władza może zezwolić na życzenie rodziny na ekshumację zwłok podczas ciepłej pory roku (§ 41 ust. 1), jeżeli:

1) temperatura jest naogół niska,

2) rozkład zwłok można uważać za skończony,

3) istnieje pewność, że wszystkie niezbędne środki ostrożności będą zastosowane w sposób należyty, a w szczególności, jeżeli zwłoki wydobyte będą odpowiednio opakowane (§ 41 ust. 4).

Władza może zażądać dokonania ekshumacji zwłok w razie podejrzenia śmierci z choroby zakaźnej (art. 12 ust. I lit. c) tylko w przypadkach wyjątkowych, kiedy sprawdzenie przyczyny zgonu, nieustalonej przed pochowaniem, ma istotne znaczenie dla zwalczania groźnej epidemji jednej z chorób zakaźnych, wymienionych w § 7.

53. Zastrzeżenia o niemożności dokonywania ekshumacji na życzenie rodziny w przypadkach chorób zakaźnych (art. 12 ust. 3) dotyczą jedynie przypadków zgonu z chorób, wymienionych w § 7.

54. Wysokość opłat, pobieranych przez władze administracji ogólnej za pozwolenia na przewóz i ekshumację zwłok, normują na terenie Rzeczypospolitej przepisy rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 listopada 1933 r. (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr. 15, poz. 119), a w zastosowaniu do pozwoleń, wydawanych przez urzędy zagraniczne Rzeczypospolitej, rozporządzenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 18 kwietnia 1934 r. w sprawie taryfy opłat konsularnych (Dz. U. R. P. Nr. 42, poz. 376).

55. W razie przypadku śmierci na okręcie polskim, będącym na pełnem morzu (art. 13 ust. 1), zgon i jego przyczyna powinny być ustalone: 1) przez lekarza, a w jego braku 2) przez kapitana okrętu.

W pierwszym przypadku lekarz obowiązany jest wypełnić odpowiednie odcinki wzoru Nr. I, a kapitan okrętu — wszystkie inne rubryki tego wzoru.

W drugim przypadku kapitan wypełnia wszystkie rubryki wzoru Nr. II.

Odcinek 1-y wypełnionych kart zgonu pozostaje w aktach okrętowych, a odcinek 2-i należy po przybyciu do portu polskiego przesłać najbliższej powiatowej władzy administracji ogólnej.

Poza tem w dzienniku okrętowym należy odnotować szerokość i długość geograficzną miejsca zatopienia zwłok w morzu oraz czas ich zatopienia.

56. Wszelkie sprawy, dotyczące chowania zmarłych i stwierdzania przyczyny zgonu, należące do kompetencji wojewódzkiej i powiatowej władzy administracji ogólnej, powinny być załatwiane przez odpowiednie organa sanitarne tych władz, które w razie potrzeby powinny się porozumieć z innemi zainteresowanemi działami administracji ogólnej. Odwołania w tych sprawach od orzeczeń wojewody, jako pierwszej instancji, należy kierować do Ministerstwa Opieki Społecznej.

Minister: *(—) J. Paciorkowski.*

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

DOROCZNA KONFERENCJA XX. DIEKANÓW.

Dnia 19 listopada r. b. odbyła się doroczna Konferencja XX. Dziekanów Archidiecezji Wileńskiej w kurjalnej sali posiedzeń.

Byli obecni wszyscy XX. Dziekani z wyjątkiem X. J. Żery, Dziekana Świrskiego, którego zastępował X. Aleksander Łoszakiewicz, Proboszcz z Konstantynowa Świrskiego, i X. J. Marcinkiewicza, Dziek. Sokólskiego, który nie przybył z powodu choroby.

Obecny był też JE. Ks. Biskup Sufragan Kazimierz Michalkiewicz.

JE. Ks. Arcybiskup-Metropolita zagaił zebranie modlitwą, następnie dał rzut oka na stan obecny Archidiecezji.

Naogół pod względem duszpasterskim stan Archidiecezji przedstawia się dobrze. Widać znaczny postęp w rozwoju organizacyj katolickich, ale są i niedociągnięcia. Wśród ludu są jaskrawe przejawy materjalizmu, nie wszędzie ze strony duchowieństwa zaznacza się skuteczne temu przeciwdziałanie.

Ogół duchowieństwa w miarę sił wytęża starania, by skutecznie pracować, lecz trafiają się jednostki, które za mało dbają o gorliwe spełnienie obowiązku duszpasterskiego. Tutaj potrzebna jest wyraźna, stanowcza postawa oraz czynna troska wszystkich księży o świętość stanu kapłańskiego. Upomnienie braterskie, rada mądra, napewno w wielu wypadkach odniosą skutek pożądany. Wspólny wysiłek duchowieństwa, a zwłaszcza XX. Dziekanów, skutecznie przyczyni się do utrzymania duszpasterzy na wysokości ich zadania.

Przypomniał JE. Ks. Arcybiskup-Metropolita, że konferencje dekanalne mają się odbywać regularnie, i że XX. Dziekani mają dopilnować, by wszyscy księża brali w nich udział. Uchylanie się od konferencyj jest niedopuszczalne.

Zwrócił JE. Ks. Arcybiskup - Metropolita uwagę, że nietylko należy wystrzegać się wykroczeń przeciwko prawu, ale również wszelkich pozorów złego w myśl kan. 133. Należy przeto ściśle przestrzegać przepisów prawnych, dotyczących pobytu na plebanjach krewnych, znajomych, a zwłaszcza niewiast.

W obecnych trudnych warunkach kryzysowych w szczególniejszy sposób wskazana jest bezinteresowność w duszpasterstwie. W imię zasady: „Sacramenta sunt propter homines... debent esse omnino gratis“ należy unikać wszelkich niewłaściwych targów z okazji jura stolae, zwłaszcza w stosunku do ubogich i bezrobotnych.

Gdy ludność wskutek niedomagań materjalnych łatwo ulega wybuchom zdenerwowania i niecierpliwości, duszpasterze powinni przeciwstawić temu delikatność w obejściu w imię zlecenia Chrystusowego: „Uczcie się ode mnie, żem jest cichy i pokornego serca“.

Samowoli i bezprawiom, dość częstym wśród społeczeństwa, duchowieństwo i duszpasterze powinni przeciwstawić osobistą karność i ściśle przestrzeganie przepisów zarówno kościelnych, jak i państwowych. Tu przypomniał J. E. X. Arcybiskup - Metropolita nakazy, aby ambony używano tylko do głoszenia prawd wiary i moralności oraz tego, co jest z temi prawdami związane, a bezwzględnie unikano ogłoszeń i przemówień czysto świeckich i czysto politycznych z okazji rozmaitych obchodów i uroczystości. W tych rzeczach potrzebna jest bezwzględna jedność. Brak jednomyślnego wykonania tych przepisów wywołuje rozmaite niepożądane i szkodliwe fermenty i może na przyszłość spowodować zaciągnięcie suspensy.

Zalecił też J. E. Ks. Arcybiskup - Metropolita ściśle przestrzeganie przepisów co do prowadzenia ksiąg rachunków parafjalnych oraz dokładne i w swoim czasie uiszczanie kolekt.

Przypomniał również potrzebę stałego rozwoju bractw kościelnych, ożywienia i systematycznego prowadzenia całokształtu Akcji Katolickiej. Praca dorywcza, a tembardziej rozrachowana na czas wizytacji kanonicznej, jest wysoce niewłaściwa i szkodliwa. Organizacje religijne winny posiadać swoje odpowiednio prowadzone księgi.

Wreszcie J. E. Ks. Arcybiskup - Metropolita zalecił usilnie jako skuteczne środki do podniesienia ducha świętości zarówno wśród duchowieństwa, jak i wiernych kult eucharystyczny, nabożeństwo do Serca Jezusowego i nabożeństwo do Najśw. Maryi Panny; specjalnie zaś dla duchowieństwa, jako na skuteczną dźwignię życia

wewnętrznego, wskazał na *Unio Apostolica Cleri*. Bardzo pożądaną byłoby rzeczą, aby ogół duchowieństwa zapoznał się i przejął zasadami tej organizacji.

STOLICA APOSTOLSKA.

Nowi kardynałowie.—Ojciec św. zwołał na dzień 16-ty grudnia r. b. konsystorz tajny, a na dzień 19 tegoż miesiąca konsystorz publiczny otwarty. Na konsystorzu tym ogłoszone zostaną oficjalnie nazwiska kardynałów „in petto“ t. j. powołanych do kolegjum kardynalskiego na konsystorzu w r. 1933 bez ujawnienia nazwisk. Są nimi tytularny arcybiskup Lepanto Federico Tedeschini, zajmujący obecnie stanowisko nuncjusza apostolskiego w Hiszpanji, i tytularny arcybiskup Philippopolis w Tracji (dzisiejszy Płowdiw w Bułgarji) Karol Salotti, sekretarz św. Kongregacji Propagandy Wiary.

Nadto na konsystorzu grudniowym ogłoszone zostanie, że do kolegjum kardynalskiego powołani są:

Arcybiskup tytularny Adrianopolis w Hemimonto Franciszek Marmaggi, nuncjusz apostolski w Warszawie;

Arcybiskup tytularny Side, Henryk Sibilia, nuncjusz apostolski w Wiedniu;

Arcybiskup tytularny Cezarei Palestyńskiej, Ludwik Maglione, nuncjusz apostolski w Paryżu;

Patrjarcha syryjski Antjochji, Ignacy Gabriel Tappouni;

Arcyciskup tytularny Nikodemji, Karol Cremonesi, tajny jałmużnik Jego Świątobliwości;

Arcybiskup tytularny Melitene, Henryk Marja Alfred Baudrillart, rektor Instytutu Katolickiego w Paryżu;

Arcybiskup Pragi, Karol Kaszpar;

Arcybiskup Buenos Aires, Jakób-Ludwik Capello;

Arcybiskup Toledo w Hiszpanji, Izydor Gomá y Tomas;

Arcybiskup Reims, Emauel Celestyn Suhard oraz prałaci:

Camilo Caccia Dominioni, Ochmistrz Dworu Jego Świętobliwości;

Nicola Canali, asesor św. Kongregacji Oficjum;

Domenico Jorio, sekretarz św. Kongregacji Sakramentów;

Vincenzo La Puma, sekretarz św. Kongregacji Zakonów;

Massimo Massimi, dziekan trybunału św. Roty;

Domenico Mariani, sekretarz administracji majątków Stolicy św.;

Federico Cattani Amadori, sekretarz najwyższego trybunału Sygnatury Apostolskiej;

O. Pietro Boetto, asystent włoski w Kurji generalnej T. J.

Z ŻYCIA ARCHIDIECEZJI.

Poświęcenie kościoła w Borejkach. — Dnia 5 b. m. J. E. Ksiądz Biskup Sufragan dokonał poświęcenia nowozbudowanego kościoła w Borejkach, dek. Głębockiego. Po dokonaniu poświęcenia J. E. Ks. Biskup w uroczystej procesji z prowizorycznej kaplicy przeniósł do nowego kościoła Przenajświętszy Sakrament i odprawił pierwszą Mszę św. Nowozbudowany kościół w Borejkach nie jest pierwszym z szeregu kościołów i kaplic, zbudowanych w tym kresowym dekanacie po r. 1920. Wszystkie nowe placówki powstały z ofiar ludzi dobrej woli, z groszy rolników

i rzemieślników, szczerze przywiązanych do wiary ojców,

Otwarcie kursu duszpasterskiego. — W dniu 19 b. m. w obecności J. E. Ks. Arcybiskupa - Metropolity Wileńskiego został otwarty przez ks. kan. A. Kuleszę IV kurs duszpasterski Archidiecezji Wileńskiej. Na kurs przybyło 130 księży. W pierwszym dniu kursu zostały wygłoszone następujące referaty: „Dekret św. Kongregacji Soboru o nauczaniu katechizmowem z dnia 12-go stycznia 1935 r.“ — wygłosił ks. kan. L. Żebrowski, „Organizacja Dzieła katechizacji w parafji”—ks. dr. I. Bobicz, „Bractwo Nauki Chrześcijańskiej i wykonywanie jego w kierunku oddziaływania na inowierców“ — ks. kan. K. Lubianiec.

Drugi dzień poświęcony był następującym tematom: „Książka w nauce wiary i uświadomienia religijnego“, „Prasa codziena i jej kolportaż na parafji“ wygłosił ks. dr. Kucharski, „Bjbljoteka i czytelnia parafjalna“ — ks. dziekan J. Cyraski i „Misje ludowe w pracy duszpasterskiej“— ks. superjor J. Rzymełka CM.

Wieczorem uczestnicy kursu byli obecni na wielkim koncercie religijnym wileńskiego chóru katedralnego „Echo“ pod dyr. prof. Kalinowskiego.

W trzecim dniu kursu zostały wygłoszone referaty na następujące temat: „Duszpasterz i misje zewnętrzne“ — ks. superjor Rzymełka C. M., „Organizacja kursów religijnych, dni i zjazdów katechetycznych“ —ks. prof. dr. Sopoćko i „Widowiska, filmy, radjo w nauce wiary i uświadomieniu religijnem“ — ks. dziekan Cyraski.

Tydzień Misjologiczny — odbył się w Wilnie od 11 do 17 listopada włącznie, urządzony staraniem Koła Misyjnego naszej młodzieży uniwersyteckiej. Na odczytach wystąpili misjonarze przybyli wprost z polskiego frontu misyjnego, t. j. z samodzielnych polskich placówek misyjnych w krajach pogańskich. Ks. Kazimierz Konopka T. J., profesor historji powszechnej z gimnazjum chyrowskiego, długoletni pracownik na niwie misyjnej w Rodezji, zapoznał słuchaczy w dwóch wykładach z tak aktualnym obecnie problemem afrykańskim i z postępami wiary i pracami naszych polskich misjonarzy i misjonarek w południowej Afryce.

Ks. Ignacy Krauze, wielkopolanin prefekt apostolski samodzielnej misji polskiej w Szuntefu w Chinach, przebywający chwilowo w Polsce, przedstawił w dwóch prelekcjach postępy wiary w Chinach i nadzieje świata katolickiego, łączące się z nawróceniem tego najliczniejszego narodu na świecie, stanowiącego jedną piątą całej ludzkości.

I Wileńszczyzna nasza dała już trzech misjonarzy Chinom: ks. Wacława Szuniewicza, doktora medycyny, i ks. Stawarskiego z Wilna oraz ks. Arciszewskiego z Rudomina.

Z dawnych dziejów misyjnych przedstawił ks. Jan Rzymełka na podstawie źródeł brazylijskich i holenderskich postać Krzysztofa Arciszewskiego, długoletniego kondotjera polskiego w służbie holenderskiej, zaciekłego arjanina, niszczącego katolicką pracę misyjną w dalekiej Brazylji w latach 1629 — 42, a potem po powrocie do Polski broniącego Lwowa przed hordami Chmielnickiego i walczącego pod Zborowem, wreszcie plamiącego się zdradą przez przejście do obozu szwedzkiego w ostatnim roku swego burzliwego życia.

Zasady, całokształt i stan obecny prasy misyjnej Kościoła katolickiego przedstawili: profesor U. S. B. Bossowski i ks. Kucharski T. J.; pierwszy w wykładzie pod tytułem: „Katolicka praca misyjna a aktualne prob-

lemy gospodarcze", a drugi w odczycie: „Udział Polski w dziele misyjnem Kościoła katolickiego w dobie obecnej",

Z NIWY KOŚCIELNEJ I DUSZPASTERSKIEJ.

W KRAJU

Nuncjusze papiescy w Polsce.— Jak doniosły depesze z Miasta Watykańskiego, obecny nuncjusz apostolski w Warszawie, J. E. Ks. Arcybiskup Franciszek Marmaggi, powołany zostaje do kolegjum kardynalskiego. Po odnowieniu instytucji nuncjuszów w Polsce jest to zatem trzeci wypadek udzielenia kapelusza kardynalskiego reprezentantowi Stolicy św. w naszym kraju i, co rzecz znamienna, zaszczyt ten spotyka, jak dotąd, każdego z nuncjuszów w Odrodzonej Polsce. W r. 1921 kardynałem ogłoszony został pierwszy w wolnej Polsce nuncjusz Stolicy św. Achiles Ratti, dziś miłościwie od r. 1922 panujący Pius XI; na konsystorzu w r. 1926 kapeluszem kardynalskim ozdobiony został następca Jego w Warszawie Wawrzyniec Lauri, po którym obowiązki nuncjusza w Warszawie w r. 1928 objął dzisiejszy kardynał Franciszek Marmaggi.

Od roku 1555, kiedy Stolica św. ustanowiła stałą nuncjaturę w Polsce i na pierwszego nuncjusza powołała światłego i zdolnego dyplomatę biskupa Ludwika Alojzego Lippomaniego, uprzednio posła Stolicy Świętej do Portugalji i Niemiec oraz jednego z przewodniczących na Soborze Trydenckim, niemało reprezentantów papieża w Polsce dostąpiło zaszczytu purpury kardynalskiej. Długi ich szereg rozpoczynają Jan Franciszek Commandone (1563-1565), ogłoszony kardynałem przez Piusa IV w r. 1565 i Wincenty Laureo (lub Lauri, 1574-1578), którego kreował Sykstus V w r. 1583 powołując jednocześnie do specjalnie stworzonej wówczas Kongregacji spraw polskich.

Wśród nuncjuszów w dawnej Polsce podniesionych do godności kardynalskiej wymienić należy osobno wielkiego przyjaciela Polski Piotra Vidoniego (1652-1659), któremu kapelusz kardynalski wręczono w r. 1660 w warszawskiej katedrze św. Jana. Ostatni w Polsce przedrozbiorowej nuncjusz apostolski, Wawrzyniec Litta (1794 - 1799), purpurę kardynalską otrzymał od Piusa VII w r. 1801, już po opuszczeniu Polski.

Nadmienić wypada, że z dotychczasowych nuncjuszów Stolicy św. w Polsce trzech zasiadło na Stolicy Piotrowej, mianowicie już jako kardynał przybyły do Polski w r. 1588 Hipolit Aldobrandini, późniejszy Klemens VIII, Antoni Pignatelli (1660-1668), panujący od r. 1691 jako Inocenty XII, i pierwszy nuncjusz odrodzonej Polski, Achiles Ratti, obecnie Ojciec św. Pius XI. Do imion tych należy nadto dołączyć imiona kilku legatów papieskich, działających w Polsce zanim ustanowiono nuncjaturę, którzy wybierani byli na Stolicę Piotrową. Są to: Rajnald di Segni (1224-1227) późniejszy Aleksander IV, Jakób Pantaleon (1247-1255), późniejszy Urban IV, Mikołaj Bocassini (1301-1304), późniejszy Benedykt XI i Eneasz Piccolamini (za czasów Kazimierza Jagiellończyka), późniejszy Pius II. Nadto kilku z pośród urzędujących w Polsce nuncjuszów, jak wspomniani już Commendone i Vidoni, byli poważnymi kandydatami na papieży.

Rozporządzenie, które godzi pośrednio w czytelnictwo religijne. — W Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Poczt i Telegrafów w nu-

merze 26 roku 1935 ukazało się na pozór niewinne rozporządzenie w artykule o „warunkach przyjmowania, przesyłania i doręczenia czasopism”. Rozporządzenie to obwieszcza, że z taryfy dla czasopism nie korzystają m. in. i dzieła religijne i inne publikacje, które dopiero po złożeniu kilku lub wszystkich egzemplarzy stanowią zamkniętą całość.

Mówiąc językiem praktycznym, odmówienie niskiej ryczałtowej taryfy tego rodzaju publikacjom religijnym równa się znacznemu podwyższeniu kosztów ich prenumeraty. Słusznie podkreśla Dziennik Wileński: „Jeżeli zważymy, że w dzisiejszych czasach kryzysu rozpowszechnianie książek odbywa się w ogromnej ilości drogą przedpłaty wydawnictw zeszytowych — to zrozumiemy, że nie przyznanie tym wydawnictwom „taryfy dla czasopism“ stawia je odrazu w pozycji niemal rozpaczliwej”.

ZAGRANICĄ.

Uczeni kapłani doktorami „honoris causa“ uniwersytetu budapesztańskiego. — Węgierski minister państwowy w Budapeszcie mianował ostatnio honorowymi doktorami następujących kapłanów: o. Gemelli'ego, rektora uniwersytetu katolickiego w Medjolanie, ks. prof. dr. Marcina Grabmanna z Monachjum, ks. prof. dr. Wilhelma Schmidta, werbistę, i benedykt., o. Germain Morin.

Poprzednio już donosiliśmy, że doktorat honorowy wszechnicy budapesztańskiej otrzymał również ks. kard. Innitzer, arcybiskup wiedeński.

Ilu neopoganie niemieccy mają naprawdę zwolenników? — Wydawca neopogańskiego, specjalnie agresywnego czasopisma „Widar“, niejaki Alfred Conn, który niedawno odłączył się od organizacji pogańskiej „Deutsche Glaubensbewegung“ prof. Jakóba Wilhelma Hauera pisze, że w końcu marca 1935 r. ta organizacja liczyła około 5.300 zarejestrowanych członków. Jeżeli ta cyfra odpowiada rzeczywistości — a należy przypuszczać, że Alfred Conn jest osobnikiem dobrze poinformowanym w tym względzie—to nie stoi ona w żadnym stosunku do tych danych liczbowych, o których się w sprawie hitlerowskiej tak chętnie pisze, a które mają świadczyć o rzekomej potędze neopogańskiego ruchu w Niemczech.

Mocne słowa prezydenta Roosevelta w sprawie wolności religijnej.—W czasie niedawnej podróży do San Diego prezydent Roosevelt w miejscowości położonej w odległości zaledwie kilku kilometrów od granicy meksykańskiej z całą stanowczością wypowiedział się w obronie wolności religijnej, podkreślając, że dla obywateli Stanów Zjednoczonych sprawa zniesienia wolności religijnej nigdy nie może być obojętna, nawet wówczas, gdy dotyczy obcego kraju.

Prezydent zaznaczył: „My w Stanach Zjednoczonych uważamy za obowiązek o podstawowem znaczeniu, by każdy korzystał z prawa do wolnego wyznawania religji zgodnie z nakazem jego sumienia. Nasz sztandar jest symbolem zasad wolności i sumienia, swobody religji i równości wobec prawa; te pojęcia zakorzenione zostały w najgłębszych pokładach naszego charakteru narodowego“.

Drukowano za zezwoleniem J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity.

Wydawca: KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.
Redaktor: KS. JÓZEF PONIATOWSKI.

DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE